

Rozdział 2

Wybór ryczałtu – wyłączenia podmiotowe

2.1. Zagadnienia ogólne

Ustawodawca zdecydował się na wyłączenie niektórych grup podatników spod możliwości wyboru opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek. Katalog podmiotów wyłączonych ma charakter zamknięty, co oznacza, że tylko wyraźnie wskazane w ustawie kategorie podatników nie mogą wybrać tej formy opodatkowania. Niektóre z wyłączeń mają charakter trwały, inne tymczasowy (przejściowy). Kategorie podatników wyłączonych z opodatkowania ryczałtem zostały przedstawione poniżej.

2.2. Branża finansowa – przedsiębiorstwa finansowe i instytucje pożyczkowe

Zgodnie z art. 28k ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy CIT przepisów dotyczących ryczałtu od dochodów spółek nie stosuje się do przedsiębiorstw finansowych, o których mowa w art. 15c ust. 16 tej ustawy, oraz do instytucji pożyczkowych w rozumieniu art. 5 pkt 2a ustawy o kredycie konsumenckim. Oznacza to, że przedsiębiorstwa finansowe oraz instytucje pożyczkowe nie mogą wybrać opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek. Zaliczamy do nich m.in.:

- 1) banki z siedzibą na terytorium RP,
- 2) instytucje kredytowe,
- 3) SKOK-i (spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową),
- 4) instytucje pożyczkowe,
- 5) podmioty prowadzące działalność maklerską,
- 6) TFI,
- 7) podmioty zarządzające alternatywnymi spółkami inwestycyjnymi,
- 8) alternatywne fundusze inwestycyjne,
- 9) zakłady ubezpieczeń,
- 10) zakłady reasekuracji,
- 11) fundusze prowadzące IKE, IKZE oraz gromadzące środki w PPK,
- 12) OFE,
- 13) fundusze pracownicze,
- 14) spółki akcyjne będące organami funduszu.

Powyższe wyłączenie ma charakter trwały. Oznacza to, że podmioty z sektora finansowego nie mogą korzystać z opodatkowania ryczałtem od dochodów spółek.

2.3. Podmioty działające w SSE oraz podmioty, które otrzymały decyzję o wsparciu nowej inwestycji

Na podstawie art. 28k ust. 1 pkt 3 ustawy CIT przepisów dotyczących ryczałtu od dochodów spółek nie stosuje się do podatników osiągających dochody, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 34 lub 34a tej ustawy. Chodzi o podmioty prowadzące działalność na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia (więcej: patrz ustawa o SSE) oraz o podmioty, których dochody z działalności gospodarczej zostały zwolnione z podatku dochodowego w wysokości określonej w decyzji o wsparciu nowej inwestycji realizowanej przez podatnika na podstawie ustawy o wspieraniu nowych inwestycji (więcej: patrz ustawa o wspieraniu nowych inwestycji).

2.4. Upadłość, likwidacja i restrukturyzacja

Na podstawie art. 28k ust. 1 pkt 4 ustawy CIT przepisów dotyczących ryczałtu od dochodów spółek nie stosuje się do podatników postawionych w stan upadłości lub likwidacji. Zgodnie z art. 274 § 1 ksh otwarcie likwidacji następuje z dniem uprawomocnienia się orzeczenia o rozwiązaniu spółki przez sąd, powzięcia przez wspólników uchwały o rozwiązaniu spółki lub zaistnienia innej przyczyny jej rozwiązania. Czynności dokonywane przed uprawomocnieniem się orzeczenia sądu nie stanowią przesłanek determinujących utratę prawa do opodatkowania ryczałtem. Natomiast zgodnie z art. 52 Prawa upadłościowego datą upadłości jest dzień wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości. W konsekwencji samo złożenie wniosku nie oznacza upadłości.

Przykład

W dniu 20 grudnia 2023 r. zarząd spółki z o.o. opodatkowanej ryczałtem złożył wniosek do sądu o wszczęcie upadłości. Postanowienie w przedmiocie ogłoszenia upadłości zostało wydane przez sąd w 2024 r. W takim przypadku spółka zachowuje prawo do opodatkowania ryczałtem w roku 2023 i traci je od początku 2024 r.

Należy zaznaczyć, że wśród przesłanek wyłączających prawa do wyboru ryczałtu nie znajduje się wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego czy też posiadanie statusu podmiotu w restrukturyzacji zgodnie z ustawą o postępowaniu restrukturyzacyjnym. Oznacza to, że podmioty w trakcie restrukturyzacji mogą wybrać opodatkowanie ryczałtem pod warunkiem, że spełniają pozostałe przesłanki.